

понашања кривичнопроцесних субјеката у условима различитих стадијума и положаја у току кривичног поступка.

На крају, али не као мање важно. Штета је што се у нас тако мало пише о психологији кривичног поступка, иако је њено познавање неопходно за све оне који раде у кривичном правосуђу.

Др Драгољуб В. Димитријевић

Dr phil. Klaus Rehbein: METHODENFRAGEN DER KRIMINALWISSENSCHAFT. Kriminologische Schriftenreihe der Deutschen Kriminologischen Gesellschaft. Band 32. Herausgeber: Professor Dr. Dr. Armand Mergen. Kriminalistik Verlag, Hamburg, 1968.

Питања метода у науци о криминалитету представљају стално актуелну тематику, јер методи отварају пут сазнању и од њих и њихове примене зависи правилност и потпуност сазнања и разрешења проблематике криминалитета. Ова и оваква тематика је предмет и монографије К. Ребајна, који о њој говори као филозоф по образовању, социјални педагог у пракси извршења кривичних санкција према малолетницима и као научни сарадник у проучавању погрешних пресуда у немачком кривичном правосуђу. Пред нама је један рад ослобођен кривичноправне догматике и мотивисан криминолошким и педагошким тежњама кад је реч о кривичном делу као реалном садржају и о његовом профилактичком и терапеутском третману. К. Ребајн оправдано истиче да проблем нужно ангажује већи број дисциплина у светлости њихове сарадње, да су посредни теоретско-методолошка питања, да проблем лежи на равни теорије сазнања и да му приликом истраживања треба прићи мултифакторијално. На овај начин дошла је до изражаја сва сложеност како захваћене проблематике тако и њеног проучавања. Због овог је рад и посвећен само једном избору тема, о којима се претежно не расправља исцрпно и до краја. Међутим, чини нам се да аутор ово није могао да избегне, решен да прикаже сву комплексност проучаване тематике.

Прва разматрања су посвећена питањима метода у природним и хуманистичким наукама. Посреди је настојање да се одговори на питање да ли криминологија као наука у погледу метода треба да се оријентише у правцу природних или хуманистичких наука. Аутор подвргава успешној критички математске формуле с којима Ф. Екснер и Е. Мецгер дефинишу кривично дело и одређују елементе његове структуре. Оправдано је речено да ове као и друге формуле крију у себи многе опасности. Научна повезаност криминологије с кривичним правом и методолошким ставовима ради сазнања и схватања стварности, сложенија је него што се то може изразити привидним формулама природних наука. На овом плану аутор се бави разматрањем компонената методологије природних и хуманистичких наука, да би одмах после тога пришао проблематици метода у науци о друштву. Овде он одмерава и просуђује сазнања и разлике између исказа природних и хуманистичких наука, њиховог и убиквитетног важења и интересубјектне подобности за контролisaњем, као и аперсоналните и персоналне условљености. С изванредном осетљивошћу К. Ребајн се односи према питању метода и идеологије. Темељито и савесно он приказује и критикује све оно негативно и разорно што је националсоцијализам

уео у науку и посебно у кривично право. У наставку аутор разматра метод и интерпретацију права. Његова настојања иду у правцу сагледавања могућности интерсубјектне контроле правних исказа, усмерених на просуђивање и вредновање животних садржаја са становишта справедливости. Код метода и кривичног поступка у првом плану је проблем услова који омогућавају процесно-теоријски независан функционисање кривичног поступка као инструмента за остварење материјалног кривичног права и као посредника у правно контролисаној материјалној реализацији пресуде у поступку извршења кривичних санкција. Последња два поглавља, која говоре о методу и поступку извршења кривичних санкција према малолетнима и о методу и прогностичком истраживању, представљају најужу специјалност аутора. Овде она развија правни појам васпитања и усредсређује своју пажњу на институт превентивног затвора. Његова разматрања и ставови мотивисани су искреним и дубоко људским хуманизмом.

На крају треба рећи да је К. Ребајн уложио много труда да нам изложи једну тешку и сложену проблематику. Штета је што он није могао да то учини с потребном опширношћу, али он за то свакако није крив. Његова монографија је користан прилог методолошкој литератури науке о криминалиту, иако је низ његових ставова подложен критици, па и неприхватању.

Др Драгољуб В. Димитријевић

Михаило Бурић: ХУМАНИЗАМ КАО ПОЛИТИЧКИ ИДЕАЛ. Оглед о грчкој култури. Српска књижевна задруга, Београд, 1968.

Може се рећи да је од хуманизма и ренесансе, покрета који је заљушио врата средњег века, до данашњег дана интересовање за старе Грке непрестано, мада не подједнако живо и мада не истоветно мотивисано. После безбројних лингвистичких, естетичких и других студија, којима је нарочито обиловао XIX век, изгледа да се мало шта ново може додати нашем познавању старе Грчке. Књига М. Бурића казује да и актуелна ситуација непрекидно пружа подстреке за нова тумачења прошлости. Не може бити никакве сумње да се у трагању за изворима и коренима хуманизма мора окренути старим Грцима. То што је истицање хуманих начела и човека као мерила свих или већине ствари постало у овом или у оном облику тема дана не значи да су ова начела и ово мерило нашли реализацију у практичном друштвеном животу. Стога, овај обимни оглед Михаила Бурића значи напор да се иде до корена једног низа идејних токова, који са мање или више оправдања носи транспаренте хуманизма. Могло би се говорити да бављење „хуманизмима“ сваке врсте спада у веома несавремену и незахвалну делатност. Укус новине припада структурализму, који највише заокупља духове, било у својим социолошким било у својим лингвистичким варијантама. Књига М. Бурића стоји по страни од свих ових струјања. Она је веома „савремена“ али баш као таква представља двоструки изазов. У једном правцу, она је изазов свим савременим струјама које раскрштају са човеком и његовим стављањем у средиште света. У другом правцу, она је изазов неким усвојеним тумачењима песништва и филозофије старих Грка. Но, да видимо о чему она заправо говори.